

NIEUWE REEKS

VIe JAARGANG

ONTWAKING

MAANDSCHRIFT

INHOUD:

JACOB ISR. DE HAAN :	Zwerversschetsjes.
DAVID MOOLENAAR :	Uit 't leven van Jozef.
SISKA VAN DALEN :	Concert-Avond ; Kinderspel.
SEGHER RABAUW :	De Jongeren en de officieele Kritiek.
LOUIS KALIS :	Zwerfer ; December-bosch.
SEGHER RABAUW :	Sprokkelingen.

NUMMER VIII — OOGST

MCMVI

Prijs per jaargang van twaalf afleveringen van minstens
veertig blz. druks:

voor België	5 fr.
» Holland	3 fl.
» de Post-Unie	7.50 fr.

Alzonderlijke nummers zijn verkrijgbaar : in België aan
50 centiemen, in Holland aan 30 cent.

De prijs voor den vierden jaargang van de nieuwe reeks is
bepaald op 10 fr. (5 fl. voor Holland) De andere jaargan-
gen van *Ontwaking* zijn steeds te verkrijgen aan vijf franken.
Van de eerste reeks (1896) zijn ook nog enkele zeldzame
volledige jaargangen beschikbaar aan dienzelfden prijs.

Volstreckte vrijheid van opvatting wordt onzen mede-
werkers toegezegd en voor de gedachten in een artikel
uitgedrukt is dus alléén diens onderteekenaar aansprakelijk

Administratieadres voor Holland : Joh. J. Lodewijk,
49, Cornelis Anthoniszstraat, Amsterdam.

RUILDIENST, BOEKEN TER BESPREKING EN ALLE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE, ZIJN TE ZENDEN AAN HET BUREEL VAN
ONTWAKING, 48, OUDE KERKSTRAAT, 48
ANTWERPEN.

Zwerfers-Schetsjes

(UIT HET DAGBOEK VAN EENEN ZWERVER)

Kleedkloppen

't Wier nou toch totaal niet rustig meer op onze
buurt. Geen dag ging er temet meer voorbij of de
huisjuffrouw had wat te sussen. Die was dus nog maar
blij, dat ze zoo gemakkelijk tusschen al haar huursters
inwoonde, hoewel ze dikwijls van plan was geweest in
een betere buurt te gaan wonen; om 't geld hoefde ze
het gerust niet te laten. Maar ver van je goed, dicht
bij je schade. Ze bleef dus maar wie en wat ze was.
Had dan één van de vrouwen met een andere kwetsie,
dan kon ze d'r dadelijk bij zijn, en dan zag ze ten
minste uit d'r eigene oogen, wie z'n schuld 't wél was
en wie z'n schuld 't niet was. Dan hoefde ze niet op
praatjes weer van anderen af gaan, want van hooren
zeggen wier maar niet effies veel gelogen. O, van de
mannen had ze lang zoo'n last als van de vrouwen niet.
Ze gingen naar d'r lui werk, en ze kwamen weer thuis.
Soms waren ze dronken, dát wel, en daar had de huis-
juffrouw 'n broertje en 'n zussie allebei aan dood, want
als alleenstaand mensch kon ze tegen dronken mannen

natuurlijk bekant niks ondernemen. Dus, om daar niet op neer te kommen, de vrouwen waren nog lastiger dan de mannen, en nou met de lente leken ze wel heelemaal mal. De schoonmaak zat ze zeker in d'r lui hoofd; de kwetsies waren geregeld niet meer van de lucht af te krijgen.

Eerst almaar dat modderen met water, dat juffrouw Van Kooten boven het hoofd van juffrouw Grootveld dee, en dat 't afloop-water zoo maar in de achterkamer van juffrouw Grootveld binnenliep, gewoon met stroompies binnenliep. Daar had de huisjuffrouw 'n end aan gemaakt, want juffrouw Grootveld had gelijk. Ze verhuurde haar achterkamer, en verhuurd of niet-verhuurd, ze hoefde niet te lijen, dat haar boel werd ondergezet met 't modderwater van de bovenburen.

En geen twee dagen na dato, de huisjuffrouw had al gedacht: «mensch wat overkomt me, in geen twee dagen hijbel op de buurt», geen twee dagen na dato, had juffrouw Blom, 't met juffrouw Pruis aan de stok gekregen over de kenarie en de kat. D'r zat trouwens al lang kwaad bloed, sinds dat 't bloemenhekkie van juffrouw Pruis op 't schoone waschgoed van juffrouw Blom was neergeduveld, of eigenlijk al sinds juffrouw Pruis d'r neef, die an de recherche was, juffrouw Blom d'r zus had bekeurd voor kloppen in verboden tijd, hoewel-d-ie héel goed wist, wie ofdat-ie voor zich had, en voor dezelfde centen had-ie 't kunnen laten. Maar 't was 'm neturelijk om die dubbeltjes van 't verbaal te doen geweest. Juffrouw Blom d'r zus had d'r 'n gulden boete voor gekregen, en zóó-of-zóó nog 'n verbaal voor beleediging van een ambtenaar in functie, want ze had zich ni tebedaard kunnen houden onder zoo'n verre-

gaande baldadigheid, en dan zei je al gauw iets te veel. En nou weer met de kenarie. Juffrouw Pruis wou d'r zóó voor de voeten van de huisjuffrouw op doodvallen, als juffrouw Blom haar kat, haar saks niet had opgevreten. Ja. Ze had dat dirasie ommers hard zien wegloopen toen ze in den tuin kwam, en overal lagen gele veeren verspreid. Ze dacht, dat ze 't zoo bestierf, ze was maar niet effen aan haar saksie gehecht.

Dus juffrouw Blom had haar een andere saks te geven, en anders werden 't politie-zaken, daar zwoer ze op.

Maar juffrouw Blom zei, dat ze lak had aan de praatjes van juffrouw Pruis. Ja, wie had haar kat zien loopen met die valsche saks? Ja, 'n valsche saks. Ze zei 't tot tweemaal aan toe, waar alde burenen bij waren. Veeren, bewezen die wat? Veeren bewezen niks, niks, niks. Wist juffrouw Pruis dat niet? Wat dee ze dan met familie, die aan de politie was? Die kon juffrouw Pruis nou weer in haar zak steken. Ze mocht gerust weten, dat juffrouw Blom dat geval van d'r zus nog niet vergeten was.

Ze hadden compleet 'n uur gekibbeld, en al de burenen er om heen, en gerust nog lieden van buiten de buurt ook. Maar toen had de huisjuffrouw d'r toch 'n end aan gemaakt. Die had gezeid, née geschreeuwd, want de huisjuffrouw, die kon 'n geluidje opzetten:

«Kat-en saks en saks-en-kat.... nou is 't potje-met-blommen uit op mijn buurt... die 't waágt, die 't waágt, die 't waágt, om nog één woord te kikken, die gaat zóó z'n woning af.»

Juffrouw Grootveld had schik, en juffrouw Assmann, waar ze gerust héel goed mee was, die had óók schik. Moest je de huisjuffrouw ook zien. Altijd als ze ergens

tusschen moest komen, en met d'r stem d'r overheén, dan gilde ze compleet, net of ze zong, en dan lewaaide ze met d'r handen op mekaar, precies als in 'n schouwburg. D'r rokken fierelierden op, en ineenen hield ze dan stil.

Enfin, de huisjuffrouw had 'r dan 'n end aan weten te maken, en ze waren allebei brommende in d'r lui huis gegaan. Juffrouw Pruis zou gerust haar man op juffrouw Blom afsturen, dat kon ze met 'n woord van waarachtigheid verzekeren. Geen uur na dato had ze alvast 'n halve emmer water over d'r balcon zóó maar in juffrouw Blom d'r geranimus-perrekie gesmeten. Dáár kon juffrouw Blom niet tegen. Ze woonde onder juffrouw Pruis en morsen met water naar boven dat kon je niet. Ook was ze wel wat bang voor den man van juffrouw Pruis. Ja, zij was een alleen-staande weduwevrouw, ze had wel twee commesalen, maar die kwamen neturelijk nooit zoo voor haar op, als een eigen man. Ze liet 't dus maar, ze kon wel begrijpen ook, dat juffrouw Pruis de hel in had. 't Was maar geen mooie saks, tjonges, tjonges, wat 'n geluid, net 'n viool, en dan allemaal met zulke tierelletijtjes.

Maar net toen 't an 't bijzakken was met juffrouw Blom-en-Pruis, toen kreeg juffrouw Assmann van twee-hoog vóór 't aan de stok met juffrouw Alblas, die d'r man in de veemen werkte, over 't kloppen van 't kleed. En wie bemoeide zich d'r dadelijk mee? Juffrouw Grootveld neturelijk, die had 'n mond, daar maakte 'n knap stel dienders rechts-omkeerts in. Als die wou, dan kwam de huisjuffrouw niet over haar heen. Ook lapte ze de huisjuffrouw geregeld aan haar laars. Omdat ze nou momenteel goed met juffrouw Assmann was, 't was

anders wel eris andere thee tusschen hun tweeën geweest, daarom dacht ze dat ze daar niet buiten blijven mocht.

Wat was 't? Juffrouw Alblas die had 'n boffie gehad, en dat wier d'r neturelijk van sommige bureen niet gegund, specejaal van juffrouw Assmann niet, ze mocht temet wel mevrouw Assmann zeggen, zoo 'n statie. De man van juffrouw Alblas had op 'n lootje toe hij 'n dubbeltje sigaren zoo maar een vloerkleed getrokken. Maar niet fijn. Rood met zwart, en zoo zwaar, dat ze 't temet met z'n tweeën niet dragen konden. Juffrouw Alblas d'r nette kamer, die was d'r compleet heelemal van opgeknaapt. Dat was nog allemaal tot daaraan-toe. Maar nou had ze zich niet aan de afspraak van alle bureen gehouden. Want die klopten d'r lui kleeden altijd op 't open veldje achter de buurt, dat nog altijd voor bouwterrein te koop stond. Dan hadden ze geén last van mekanders stof in de ramen, vooral met 't opzomerende weer niet, als de boel nog alderis gelucht wier. Maar juffrouw Alblas, die was weer dom geweest, ze had haar grootschen mond weer niet kunnen houden, zóó bar had ze over de zwaarte van d'r nieuwe kleed gepocht. Nou, toen ze dan aan juffrouw Assmann vroeg of die d'r niet 'n handje helpen kon met 't kloppen van d'r nieuwe kleed, toen had die zeer netjes gezeid, dat ze bang was, dat ze zoo'n zwaar kleed niet houën kon, en dat 't dan misschien wel op 't veldje viel, en dat was juist modderig.

Die van Alblas razend. Juffrouw Grootveld had ze 't maar geeneens gevraagd, want die was koek-en-ei met juffrouw Assmann. Dus. Enfin, die week had juffrouw Pruis haar geholpen. Maar de week daarop had ze van alle

buren 'n refuus gekregen ; juffrouw Assmann had wel gezorgd, dat alles over breed kwam. Al de buren, die ze vroeg, die verekskuseerden zich zeer, maar ze wazzen allemaal bang, dat ze zoo'n zwaar kleed niet houden konden. Hoe was die ?

Maar juffrouw Alblas, was ook niet van gisteren. Toen ze zag, dat 't een ondergestokene kaart van de buren was, niks als jeloerschheid trouwens, toen had ze d'r kleed alleen geklopt. Welja, 't wier dan zoo netjes niet, maar enfin. Ze had 't uitgerold over 't houten hek van de kerk vlakover, en toen ging ze 't met de mattenklopper uitslaan. Maar jawel, ze had nog geen tien slaggies gedaan, of daar had je mevrouw Assmann, eerst uit 't raam, en toen op straat, compleet nog in haar ondergoed :

— « Neé, waarachies niet, kleejen worre op 't veldje geklopt, niet vlak onder de rame. »

Juffrouw Alblas sloeg door, dée net, of ze niks hoorde. Maar dat zat 'r zoo glad niet. Want, waar kwammen ze zoo gauw vandaan, ineens had ze zeker tien buren om haar heen. En die allemaal aan 't schreeuwen, dat dat geen manieren wazzen, om zoo'n kleed vlak onder de ramen te kloppen, d'r wier op 't veldje geklopt en anders nergens. Juffrouw Pruis en dat mensch Blom hadden waarachies een lijn tegen haàr getrokken, die waren zeker vergeten, wat 'n fijne woordjes ze verlejen week tegen mekander hadden gezegd. Jawel, lest heugt best. Ze zou kloppen waar ze wou, de buren konden wel afspreken, dat 'r alleen op de Mookerhei geklopt wier. Ze dee door, nerveus. Maar met z'n allen hadden ze haar toch overdijverd. Die schreeuwelelijk van 'n Grootveld en de huisjuffrouw ook. Die dee altijd met de meeste-stemmen

mee. Enfin, ze had in godsnaam d'r kleed dan maar ingenomen, moest je niet denken, dat één van de buren haar hand-of-vinger had geholpen, ze had dat zware kleed temet niet kunnen hanteeren. Maar wat kon zij, alleen, tegen zooveel menschen.

En ze had geenens haar nood aan d'r man durven klagen. Want die was zóó driftig, dat-ie in staat was 'n moord te doen. God-jà, als zoo'n man 's avonds moei thuiskwam, dan had-ie wel in wat anders zin, als in burenkwetsies. Maar zij zat 'r mee ! Hoe kreeg ze nu haar kleed Donderdag geklopt ? Al de buren hielepen mekaar, maar voor haar vertikten zij het, enkel jeloerschheid. Het maakte haar zenewachtig. D'r kleed moest persee geklopt, want 'n kleed, dat niet geklopt wier, dat verviel zóó onder je voeten van 't stof.

Dus Woensdag toen ze de huisjuffrouw zag, die met juffrouw Assmann uitging, welja, koek-en-ei, toen zei ze :

« Morrege kleejekloopen, en 'n knap mensch, die mijn dat beletten zal... ik heb met honderd afspraakies van de buren niks te maken ».

« Ja » zei de huisjuffrouw : ze moest 't hart in haar lijf hebben, om onder de ramen van de buren te kloppen ».

« Ja, waag 't eris » zei die Assmann nog.

« Ik doen 't toch » bitste Alblas. Ze wou persee 't laatste woord.

En waarachies ze dee 't. Donderdags om tien uur direct kwam ze haar trap af, voetje voer voetje, met 't dik-zware kleed op haar armen vooruit. De buren zagen 't zóó. De huisjuffrouw kookte. Maar ze dee, of

ze niks en niemand zag, ze pakte d'r mattenklopper al van den grond op.

Maar dáár had ze juffrouw Assmann aan d'r hals. Die holde d'r twee trappen af naar benejen, juffrouw Serné van één-hoog dacht compleet dat ze viel. En éer die Alblas benul had om d'r eigen te dekken pakte ze de mattenklopper beet, en ze zeilde 't ding, zoover als 't maar zeilen kon, over de tuin van de kerk. 't Blee hangen half-hoog in 'n boom.

« D'r wordt niet geklopt » tierde zij « dat heb ik-ie verlejen week al gezeid ».

Juffrouw Alblas keek verbluft.

Nou, dacht juffrouw Grootveld, als dat geen politie-zaken werden, dán werd 't niks meer.

JACOB ISRAEL DE HAAN.

Uit 't leven van Jozef

"Katrien"

IV.

Haar laatste morgen.

En zijn laatste ook, bedacht ze treurig.

Die kleine kerel, dat arme schaap, die schattebout...

Zij zelf de schuld van alles, en hij had 't uitgebracht, in z'n onschuld, en i besepte niet wat i gedaan had...

Ze behield haar eigen kind, en hij behield z'n moeke. Maar was zij niet z'n tweede moeke?...

O nee, ze kon 't 'm niet zeggen, nu in geen geval, nu 't ook zoo'n zonnige morgen was, en i weer zoo aardig was begonnen te babbelen.

— « Jozef heeft Katrien gister heelemaal niet gezien. Jozef is de heele dag bij tante geweest, omdat pa ziek was. Pa blijft vanmorgen ook nog thuis. Hoofdpijn en koorts. »

Ze liet 'm maar praten, hopen de ook, dat i 't teere punt zelf zou aanroeren.

En werkelijk, bij 't gaan langs 'n tapperij, onder de indruk van 'n plotselinge herinnering vergetende, zich te zullen verraden, treuzelde i hardop :

— « Nee, nee, naar de kerels nooit weer, moeke en pa willen 't niet hebben ; nooit weer, nooit weer, hoor Jozef. »

Katrien voelde 'n lichte vreugde, angstig al, bij 't naderen van de school er zelf over te moeten beginnen.

— « Maar venteke, moeke en pa? Wat zeiden die... Heeft Jozef 't dan verteld? »

Hij kleurde even, maar, zijn schrik handigjes met kinderlijke niet-nauwnemendheid wegmoffelend achter 'n zenuwachtig lachje, terwijl i gemaakt-druk Katriens hand heen en weer zwaaide, zei i:

— « Ja, ik heb 't verteld... Nee, niet verteld, maar pa vroeg er naar... Jozef wist heelemaal niet meer, dat 't niet mocht. »

Ze had wel 'n verwijt willen zeggen, maar ze voelde er geen kracht toe. Wat zou ze zoo 'n kind ook verwijten, de laatste tien minuten dat ze nog met 'm saam was?

En was 't niet alles h  ar schuld, had ze zich zelf niet alles op de hals gehaald,   n dat kind? Ja, hem ook, want vanmiddag zou ze weg zijn en i zou 'r zoo missen....

O God, 't zwaarste kwam nog aan! Ze moest 't 'm zeggen en i zou 't niet gelooven, want de reden kon ze niet noemen, en dat plotselinge zou i niet begri  pen.... En als ze niets zei, zou i 't later « zoo stout van Katrien » vinden, net als wanneer ze soms onverwacht achter z'n rug wegkroop om 'n deur of in 'n zijstraatje.... Dan kon i met zoo iets angstigs, diep-ellendigs in z'n hoog stemmetje om 'r roepen... En dan zou ze toch niet weer komen, als anders wel, om zich te laten slaan en 'm te kussen op z'n lachend en huilend gezichtje. O, dat lieve kind, dat lieve kind....

Maar liet ze nu kalm zijn, even bedenken, dat Jozef eigenlijk niets verloor en dat zij haar eigen

venteke bij zich kreeg, dat 't 'n scheiding was, die toch eens had moeten komen, en dat ze 'm nog wel 'es weerzien zou ook.

Wat was 't dan, dat haar in deze oogenblikken zoo treurig maakte?

Dat ze 'm zoo lief gekregen had om z'n gei  jkenis met haar eigen kind, dat ze z  o zelden zag; dat hij haar niet begri  pen zou en dat zij 't niet ophelderen kon; dat i voortaan met 'n andere meid zou loopen?

O, 't was zeker omdat elke scheiding moeilijk valt, en deze nu zoo plotseling was en voor hem zoo om over na te tobben... Maar later, als moeke 't 'm vertellen zou, — die zou niets dan goeds van 'r spreken... O, die goei  , lieve mevrouw... Best, best voor haar, tot 't laatste toe! « Als meneer 't niet beslist wou... », had ze nog gezegd... 't Was om te huilen, te huilen...

En nu zou 't uit zijn, deze straat nog en dan nog de hoek om, en dan, en dan... Ze moest 't toch zeggen, zeggen: vanmiddag komt 'n ander je halen...

— « Jozef, m 'n kereltje... Nee, Katrien zal er niks boos om zijn, dat je 't verteld hebt... 't Is wel heel naar voor Katrien, dat je 't gezegd hebt, en voor jou ook, ook voor jou, vent, want... e... H  ?... Zeg, heeft moekeje 'n lekkere boterham meegegeven in 't trommeltje... en wat lekkers ook, venteke? »

Haar stem hokte, Jozef begreep niet, vond Katrien weer vreemd, net als Zaterdag, en haar hand achteruit trekkend, hield i haar staande en keek haar aan. Toen verdwenen voor haar de huizen en de straat en de menschen, ze voelde iets moeilijks in haar keel en haar oogen vochtig worden, ze zag niets meer dan dat kind, dat blonde krullekopje, dat tengere lijfje, die onbenullige beentjes

in 't spannende tricot-broekje, en ze tilde 'm zoo maar zonder aarzelen tot zich op, tegen zich aan, en kustte 'm, kustte 'm.

Jozef was beteuterd, werd even angstig, duwde zich terug en begon haar te aaien, als om 't oude, gewone gezicht terug te roepen.

— « Katrien, wat is er?... Toe, gewoon doen, anders wordt Jozef bang... »

— « Bang, bang? Nee schat, niet bang hoor, niet bang, kom maar, kom maar... kom, hè? »

Ze moest nog iets doen voor 'm, toe, ja... maar wat, wat? O, 't zou nu zoo gauw uit zijn tusschen hen, en ze kon, ze kòn 't niet zeggen....!

Haar groote teederheid voor 'm, geworden en gegroeid naast die voor Nol en haar kind, een daarmee omdat hij 't eenige was dat haar altijd aan die twee deed denken, welke nu warm in haar op, 'n uitweg zoekend eerst in zoenen, en nu, en nu...

Ze moest nog iets voor 'm doen, nog iets, nog 'n klein bewijsje geven, 'n klein pleiziertje...

— Zeg, vent, geef nou Katrien dat trommeltje 'es... Wacht, hè?... Toe maar vent... Zoo... Hij krijgt wat van Katrien, hoor! Hier, kijk 'es, uit die mooie winkel... zoo 'n groot stuk chocola... Nou? »

Hij liet zich mee trekken naar binnen, bang eerst om haar vreemd doen, toen blij en alleen denkend aan 't groote, « 't heele, heele groote, lekkere stuk chocola », dat ze 'm kocht, uitbundig dan en met stralend gezicht bij 't heerlijke zakje fondantjes, dat ze als 'n moeder zoo zorgzaam tusschen z'n beide boterhammetjes in 't trommeltje stopte.

— « Ziezoo vent, van Katrien hoor.... Nou, kom maar... Dag juffrouw! »

Buiten zei ze eerst niets: ze was zoo vol, zoo vol; 't moest nu ook gedaan zijn, want alles danste al in heete tranen.

Jozef, toch 'n beetje gedrukt onder 't vreemd-ongewone, liep zwijgend naast haar, z'n gedachten gingen van die goeie, lieve Katrien aan z'n eene zij naar die heerlijke schat aan de andere.

Maar voor ze bij 't schoolhek kwamen, in de drukte van kinderen en meiden, bleef Katrien nog eenmaal staan; nu om 'm te dragen... voor 't laatst misschien... en 't 'm in te fluisteren, dat ze wegging... en ze wel 'es gauw terug zou komen, maar niet om 'm naar school te brengen... en dat i 't niet naar moest vinden,... dat moeke wel weer 'n nieuwe Katrien, misschien 'n betere, veel betere Katrien voor 'm zou vinden...

't Laatste zei ze, even diep in zichzelf gekeerd, met 'n snik.

Jozef geloofde er niets van, kneep in haar wangen, om haar te doen lachen, gaf haar, toen ze ernstig bleef, gauw twee kleine zoentjes...

Wat later, na 't binnengaan van de kleedkamer, kwam i nog even met z'n krullekop boven de vensterbank uitkijken en zag i haar staan, aan de overkant der straat.

Ze wuifde, snel en opgewonden.

Hij wuifde terug.

Die heele morgen en 's middags ook dachten ze veel aan elkaar.

.....
's Middags haalde pa 'm.

Hij kleurde, lachte, blij-verrast.

Moeke had 'm ook wel 'es gehaald; dat was prettig tegenover de kinderen, vond i; juf maakte dan 'n praatje, vertelde van z'n werk, z'n gehoorzaamheid, streek 'm over 't haar, was veel aardiger nog dan gewoonlijk.

Met pa was 't nog weer anders. Hij sprak veel met de jongens over « z'n pa » en zij over de hunne. Zulke echte groote heeren als dat waren, en ze deden dit of dat, gingen altijd naar 'n kantoor, hadden knechten aan 't werk, hadden 'n gouden horloge en echte scherpe messen, en ze waren zoo sterk... Maar nu werd z'n vreugde gauw verwondering.

Zonder 't, met z'n klein verstand, sterk te kunnen overwegen, merkte i Katriens woorden van vanmorgen door z'n hoofdje gaan. En toen weer ging i 't vreemd vinden van de chocola en de fondantjes; dat had 'm de heele dag al wat onrustig gemaakt, soms even gejaagd-verlangend naar 't oogenblik dat ze er zou zijn om 'm af te halen, de oude lieve Katrien van altijd. Ook 't gebeurde Zaterdag had i er aldoor, hoewel weer zonder 't duidelijk te kunnen beredeneeren, mee in verband gebracht.

En nu was ze er niet.

— « Dag pa,... waar is Katrien? »

Meneer vond 'm opgewonden, dacht eerst dat 't van blijdschap was, maar merkte nu wrevelig z'n gejaagdheid op.

— « Wacht vent, eerst je jas maar even... dat we buiten komen. Pa vindt 't hier warm,... hè, om te stikken! »

Op de stoep bleef juf nog even praten en Jozef, aan pa's hand, keek vorschend naar buiten, langs 't

hek en de straat op, vaag hopen dat Katrien er toch nog zou zijn. Hij had ook chocola voor haar bewaard, had zich willen laten dragen, om 't dan midden op straat onverwacht voor de dag te halen en 't samen, zoo met de gezichten dicht bij elkaar, op te peuzelen.

Dat was nu zoo 'n ideetje van 'm geweest.

En nu was ze er niet.

Buiten herhaalde i z'n vraag.

Wist i er dan heelemaal niets van, vroeg meneer, had moeke 'm niets verteld, en Katrien zelf dan, vanmorgen?

Nee, nee, Katrien was weg, pa zou 'm in 't vervolg halen en Frits brengen en misschien binnenkort 'n nieuwe meid.

Maar Jozef was niet tevreden, geloofde niet, wilde meer hooren, begon dreinerig te zeuren.

Moeke zou 't 'm wel vertellen. Hè, hij moest nu 'es even zoet zijn: pa was pas weer wat beter...

Hij bleef ontstemd, liet zich als vermoeid half onwillig voorttrekken en vertelde van al 't lekkers dat i gekregen had, en van z'n plannetje met de chocola, en dat nu morgen de aardigheid er af zou zijn.

Want morgen moest Katrien 'm weer brengen, ze had 'm vanmorgen wat wijs gemaakt en pa zeker ook, en pa was vandaag weg geweest: ze kon er nog best wezen, als ze thuis kwamen. Ja, acht fondantjes had i nog in 't trommeltje, voor ieder twee, voor Katrien 'n groot stuk chocola, want die had 'm alles gegeven. Ze kregen 't dus eigenlijk allemaal van Katrien, hij niet alleen. Maar toen pa stil bleef, wrevelig onder 't geval van dat lekkers en Jozefs overdreven aanhankelijkheid voor die meid, die meid die 'm zeker altijd met snoe-

perijen omgekocht had, om zich van z'n stilzwijgen te verzekeren; toen pa 's gezicht bij die laatste opmerking zwart stond en i zich plotseling door 'n driftig rukje tot flink loopen voelde aangespoord, schoot de gedachte door z'n hoofd, dat alles in verband kon staan met 't gebeurde Zaterdag.

Hij keek aldoor naar boven, 't donkere gezicht bestudeerend, of de oude welwillendheid niet terugkwam.

Hij moest 't nu toch weten, want hij begreep maar niet; alles was zoo vreemd de laatste dagen, Katrien zoo gek, en pa en moeke...

— « Pa, dat van Zaterdag, is pa daarom kwaad geweest op Katrien? »

— « Heeft ze daar met Jozef over gesproken? »

— « Nee, Katrien heeft niks gezegd. Jozef heeft gezegd, dat ik 't gezegd heb van de kerels. »

— « Nou vent, ze is weg, voor goed; pa is heel boos op haar geweest en moeke ook. Katrien is 'n slechte, slechte meid. Jozef moet nooit, nooit meer aan haar denken;... foei! »

— « Katrien slecht? Katrien, Katrien? » treuzelde i.
« Weg, weg... Katrien weg,... waarom... waarom? »

En toen opeens, nog verre van vereenigd met de gedachte, dat 't al gebeurd was:

— « Dan zal Jozef Katrien zeggen dat ze blijven moet, Jozef zal Katrien vast houden, heel vast, als ze weg wil.... Als Katrien niet naar Nol mag, waarom komt Nol dan niet bij Katrien?... Jozef zal 't vragen, straks dadelijk... En Katrien krijgt de chocola, en ook nog de twee fondantjes, die Jozef anders zelf had opgegeten. »

Hij begon te huppelen, blij om 't vinden van de

mooie uitkomst, met 'n gloeiend, uitdagend gezichtje naar pa, die even gemompeld had en zwart keek, onheilspellend zwart.

Thuis, maakte i z'n handje dadelijk vrij, deed z'n mutsje af en hing 't, beslist als 'n groot mensch, aan de kapstok. Alles voorbijdenkende, pa en moeke en Frits en de huiskamer, al z'n begeeren en willen uitend in 'n krampachtig klemmen van 't trommeltje tegen z'n borstje, ging i gejaagd, opgewonden, rechtstreeks naar de keuken.

Met de kracht van z'n volle lichaampje duwde i de deur open, wilde haar tegemoet stormen...

Ze was er niet.

Terug toen, de gang door, de kamer in...

Moeke niet, Katrien niet... Naar boven...

Pa stond bij 't fonteintje aan de trap en hield 'm tegen.

— « Jozef... »

— « Pa, waar is Katrien? Katrien, Katrien! »

— « Jozef... »

Hij schreeuwde 't nog 'es, wond zich meer en meer op bij die drukkende geheimzinnigheid, die koelheid, dat ontwijken van pa, die anders gezegd zou hebben: « Venteke, wat is er? Er is niets, niets, » en 'm opgenomen en gekust en bij moeke gebracht hebben....

— « Katrien, Katrien! »

Toen ging i toch de trap op, springend met beide voetjes tegelijk, driftig z'n vuistjes slaande op de treden.

Boven vond i moeke in stijve houding voor de slaapkamerdeur.

Ze vloog 'm niet tegemoet als anders, had tranen in de oogen, wachtte tot i bij haar zou zijn, als heel welwetend maar onmogelijk kunnende helpen.

Jozef begreep niet, maar gevoelde...

En i stormde op haar toe.

Toen tilde ze 'm met 'n zenuwachtig-driftige zwaai tot zich omhoog, drukte z'n gezichtje in haar wang, kustte 'm, kustte 'm, hartstochtelijk. Maar opeens merkte ze dat i schreide; z'n borstje schokte, z'n onverstaanbare woorden gingen over in zacht gedrein, en ze duwde 'm terug, nu vastberaden-ernstig om 'm te kalmeeren.

— « Venteke, wat is dat nou? Katrien heeft 't toch gezegd; kom, kom... Moeke 's kereltje, hoor! »

Ze kon zich al niet meer goed houden; ze had ook zóo ernstig nagedacht vandaag, ze was zóo vol van alles.

— « Moeke, is Katrien dan wèg, komt Katrien niet wèer?? »

Hij vroeg 't met zoo groote, verschrikte oogen, zoo plotseling hield 't schreien op, als stond alles opeens in 'm stil, dat ze huiverde van aandoening.

Hoe had ze 't 'm ook willen zeggen, hoe, hoe? Waar waren al die verstandige woorden van vanmiddag?

— « Jozef, maar schat, moeke 's pop, hoe is 't nou? Lieve!ling dan..., moeke blijft toch bij je...! »

— « Maar wàarom is Katrien dan weg, wàárom, wàárom blijft pa zoo lang kwaad... »

« Waarom, waarom...? Jozef begrijpt 't niet, ikke begrijp 't niet... »

Moeke bleef zwijgen, weifelend.

En i wrong zich opeens los en als dreef 'm 'n wilde gedachte, ging i springend en glijdend en strompelend de trap af, stormde naar de voordeur.

Driemaal sloeg z'n voetje met kort-nijdige wanhoops-slag er tegen; maar toen die twee daarbinnen stil

bleven, verrast, gespannen luisterend, drukten zoo de eenzaamheid van z'n jong bestaantje, z'n machteloosheid, z'n hulpeloosheid op 'm neer, dat i zich plotseling slap liet vallen tegen de muur, en z'n hoofdje achterover werpend, hilde, jammerde i 't uit.

Gron. 1904.

DAVID MOOLENAAR.

Concert-Avond

Pooze

De zaal is hel bestraald, door duizend kunstlichtbloemen,
Die boven en beneên, bezijden, t' allen kant,
Hun gulden stengels uit-, en op- en neerwaart strekken,
Naarheen het wis'lend spel van 't heen en weere gaan
Der hoofden zonder tal, die rustloos, zenuwvol,
Bewegen al dooreen in 't gulpnd, stroomend licht.

De waaz'ge waaiers gaan, waar held're tinten zweven,
Te midden warme kleur van 't donkerrood fluweel
Der zetels zacht en breed en der vóorrang-balkoener,
Met pronkerig sieraad en goudbeslag belegd.
Blij troonen mooie lui, met glimlachjes zoo zoete
Van zelfbewondering, voldaanheid en geluk.

Als in een bieënkorf het dommelende gonzen,
Versmeltend tot een ronk, een diep verward gerucht,
Gaan stemmen al dooreen, rumoerig en onstuimig.
In warm-omslaande lucht trilt nog het handgeklap,
Dat luid en daav'rend steeg, al vóór de laatste klanken,
Van het verlopen spel verzwonden heel en gansch.

Spel

Hoe innig roeren toch die tooverende klanken.
Zij geven van het hart de minste klopping weer.
't Zijn tranen, vreugdevol aan 't minnend oog gedronken,
't Is 't staam'len van den gloed, die in het binnenst teert,
Maar zich niet uiten durft, dan in vertrouw'lijk fluist'ren
En ingetogenheid, bij 't ál te groot geluk.

En later, 't is de jacht der onvoldaan begeerten,
't Vertwijf'len van het hart, door wachten soms beangst,
't Weleer begeesterd hart, ontgoocheld en gebroken,
Nu snikkend grootscher klacht dan d'eindelooze zee
In banglijk stormgetij. O, 't is d'onzebre smarte
Der heimweevolle ziel, die, moede, 't heim niet vindt.

Doch eind'lijk, 't is de rust, zoo zalig weergekomen
Bij 't rijzen van een nieuw' omstraalde beeltenis.
't Is 't groeten van een dag, klaar als de zomerhemel,
't Is 't weldoend zongelach, na stormenvolle nacht.
't Is, als in 't liefdelied, dat stijgt uit alle boomen,
De scheppend' óvervreugd der zingende natuur.

Einde

Nog galmt het laatst akkoord doorheen de wijde halle,
Beheerschend al 't gerucht en 't dreunend handgeklap,
En reeds een zee van volk stroomt t' allen kanten buiten,
Den frisschen avond in, langs menigvoud'gen weg.
Weldra is, met 't geluid der rollend' heerenkoetsen,
Verzwonden heel 't visioen der schelle kunstlichtpracht.

En waarlijk, nu is 't goed, doorheen de stille straten,
Al stappend op de maat van eenen vriendentred,
Nog even aan 't genot van d'afgelopen avond
Elkaar te doen gedenken; dan, kijkend om en rond,
Met opgewekt gemoed zich zoeken los te haken
Van 't peinzen aan al 't geen zoó sterk de zinnen spant.

En blijft er ons allicht geen enk'le klankenreie
Dier grootsche symphonie, — van d'eed'len kunstenaar
Zij steeds de dierb're naam in liefde ons behouden.
't Geheugen houde lang die wond're, diepe stem,
Opdat zij in de ziel tot schoonheid moog gedijen,
Die ons geleiden zal in nieuwen levensdag.

SISKA VAN DAELN.

Spelend Kinderpaar

Ik zie u in zonnigen, bloeienden tuin,
Waar vogelkens kweelen in iederen kruin,
Ik zie er uw spel en uw stralend gezicht,
Uw oogjes zoo blij op elkander gericht.
Wat hebt ge, mijn jongen, er weelde aan :
Zoo dichte bij 't lokkige meideken staan.
Gij noemt haar uw vrouwken, en zij zegt « mijn man »,
Alsof nu de zon u vereenigen kan !
En ach, wie zal zeggen hoe grenzeloos wijd
Misschien van elkander, in lateren tijd,
Gij niet uw gevoel en gedacht moogt verwijlen,
Of waar gij 't geluk dan te zoeken zult ijlen...
Doch, scheidt u de toekomst ook heel en gansch,
't En doet, lieve kleinen, speelt vroolijk thans,
Houdt lachend uw handekens samen geweven,
En laat aan de grooten den kommer van 't leven.

SISKA VAN DAELN

De Jongeren en de officieele Kritiek

Met deze heete dagen, als wij, arme menschenkinderen, vooral tot flemmen genegen zijn, trok een goedjonstig vriend mijn aandacht op het Staatsblad van Vrijdag 11 Mei 1906. Meneer Gustaaf Segers laat daarin een proeve verschijnen — God weet voor den hoeveelsten keer — van academische literatuur-beoordeeling, naar aanleiding van den « vijfjaarlijkschen wedstrijd in Nederlandsche letterkunde — XIe reeks: 1900-1994. — Wie eens een zomertje te verliezen heeft, kan het er, even als ik, met heimelijke leute aan verspelen....

Alleszins merkwaardig in dit verslag, is het op den voorgrond dringen van het jongere element, van de revolutionaire jeugd, die, door heur hel geluid, het sumpend gezeur van het schrijvelend ouwmannenhuis heeft overstemd en de verbauwereerde academici zòdzeer heeft overduiveld, dat deze — al zij het ook met leedwezen, voortgejaagd met een teen onder den rug — den prijs hebben toegekend aan een authentieken "jongere", een uit 't groepje van wijlen « Van Nu en Straks », Stijn Streuvels, die zelfs, nu tien jaar geleden, eventjes zijn verschijning maakte onder de "leerjongens" van « Ontwaking ».

Ook is 't kenmerkend dat, benevens Streuvels, nog voor den prijs in aanmerking kwamen: L. Smits, Herman

Teirlinck en Cyriel Buysse. Ja, óók Cyriel Buysse, die, volgens een vorig verslag, « met zijne gulden pen moddert in den laster », en wiens werk wierd betiteld als « vuiligheid, die onze letterkunde onteert ».

We zijn er dus heel wat op vooruitgegaan; en 't blijkt een keer te meer, dat al die geleerde, prijsuitdeelende, officieele dutsjes altijd een kwart eeuws, meer of minder, hun tijd komen achterna gehinkt, meesmuilend en pruttelend tegen den tijdgeest die hun te sterk wordt. Want, men moet nu heelemaal niet geloovent, dat die magisters tot betere inzichten gekomen zijn. Hun criterium blijft even voos, even on-artistiek; en het verslag, waarmede Streuvels' bekroning den volke wordt verkondigd, blijft tevens één van die onbenullige wanproducten, die den ernstigen lezer doen schaterlachen of doen knarsetanden, al naar luim en temperament.

Als een staaltje hunner volslagen onmacht, naar stijl en oordeel, mag zeker gelden, dat de academische bonzen niets anders weten te zeggen over de « Verzen » van Prosper van Langendonck, dan: « Hunne welluidendheid is hoog te roemen. Verscheidene sonnetten treft men in den bundel aan, die alleszins merkwaardig mogen genoemd worden. » — Zelfs het minste recensentje van het pietluttigste klein-steedsblaadje, zou nooit met zóó'n banaal stopwoordje durven volstaan, over een der meest-voldragen dichtbundeltjes, waarop de nederlandsche literatuur van dezen tijd mag bogen.

Waar iets méér wordt betracht dan het uitdeelen van dergelijke futloze bonbonnetjes; waar men iets verder wil gaan dan het slap-loftuitend « dichter bij gods-genade, die talent verraadt », of het flauw-vermannend « laat hier en daar te wenschen over »; waar men

een oordeel wil verwoorden, — daar vervalt men dan in de aller-boertigste onzinnigheid.

De voorbeelden heeft men voor 't opscheppen. Ten bewijze dees ééne onder velen :

Naar aanleiding van « De Doolaar en de weidsche Stad », steekt die brave, ouwe Segers van wal, de lof-trompet in de hoogte, en bazuïnt uit volle longen, zoodat de verwonderde menschheid opkijkt, verbluft door al dien roem :

« Het leven van een buitenmensch wordt hier meesterlijk verteld. Lode Baekelmans kent het leven onzer dokwerkers en sjouwerlui tot in den grond. Hij schildert hen naar waarheid met sprekende verven... »

De vent draaft dan nog wat door op dit toontje en schrijft zinnnetjes die, op een prospectus, den minst kooplustigen lezer zouden verleiden. Maar...

« Maar, dan komt het paard der maren

Grazen in de lauwerblaren... »

en opeens verneemt men, kwalijk van de eerste ont-roering bekomen, dat meneer Gustaaf Segers soms moest walgen! en dat hij... « over de opvatting van het leven aan de Antwerpsche dokken met den schrijver zou kunnen twisten... »

Neê, eerlijk, heer Segers, ge zijt een leuke vent!

De schrijver kent zijn mannetjes tot in den grond; ten minste, ge zegt het toch zelf en dit moet U zijn gebleken uit het boek, waarin hij ze « schildert naar waarheid met sprekende verven »... En nu zoudt gij — die het leven aan de dokken voorzeker niet kent — over 'schrijvers opvatting van het grondig-gekende en waar-geschilderde willen twisten?... Foei, meneer, is me dat nou een twistzucht voor een man van uw jaren?!

Met Herman Teirlinck heeft onze twistzieke ouwe het eveneens aan den stok, en met anderen ook nog! Streuvels, die is ook al onkiesch en die houdt sommige gebreken van Tolstoï; ook schildert hij scholen zooals ze maar onder Maria-Theresia mogelijk waren, meent prof. Segers, die blijkbaar de bevindingen uit zijn leeraarstijd vergeten is! — Onze schrijvers moeten den goeden smaak eerbiedigen, oppert bedenkelijk het orgaan der academie — dat aan realisme een broertje en ook een zusje allebei dood heeft — en onderwijl pocht het wat op Jordaens, Teniers, Jan Steen en zoetsappig raadt het « met volle tanden in den appel des levens te bijten! »

Men ziet: de redeneering is overal even solied. 't Wil zoo voorkomen of het « onkiesche » van al die volbloedige werken, de zenuwen schokte en de ouwelijke zinnen der keurders heeft geroerd; want heusch: zòddanig is de verslaggever de kluts kwijt, dat men er haast bij weenen zou!

Dit alles is maar om te zeggen, dat ons respect voor officieele literatuur-beschouwing geen sikkepij gestegen is, sinds men prijzen uitdeelt aan jongeren en, hierdoor, een modern vernisje legt op Staatsprijskampen en op het doormemeld mummie, dat Koninklijke Vlaamsche Academie wordt genoemd.

Met meer nadruk dan ooit willen we te dezer gelegenheid herhalen, dat de kunst — de literaire of een andere — nooit wordt gebaat door al de fossiele instellingen die men, zoogezeid, ten hare behoefte in stand houdt.

De kunst wortelt in den kern van het Leven; zij is, met de wetenschap, de mooiste en opperste uiting der menschelijke bedrijvigheid. Het is de innerlijke schep-

pingsdrang en niet de officieele aanmoediging die het kunstwerk voortbrengt. Niet alleen brengt Staatsbemoeiing geen kunst voort, maar nog nimmer is een waarachtig kunstenaar door de openbare vonnissers ontdekt. Rodenbach noch Buysse, noch Styns, noch Hegenscheidt konden genade vinden in hun oogen. Gezelle was dood en begraven en Streuvels begon reeds een europeesche vermaardheid te krijgen, alvorens de academici gingen vermoeden, dat ook déze uitstekende schrijvers iets konden beduiden voor den vlaamschen kultuurkamp. Kunst-keuring en dito aanmoediging van Staatswege, bezorgt hoogstens een pieterstaaltje aan onbenullige kulventjes uit het geestelijk ouwmannenhuis K. V. A., en helpt de boekenmarkt voorzien van vunze sacristij- en saaie schoolmeesters-rethoriek, die, tot nog onlangs, *de* Vlaamsche letterkunde was.

Gelukkig is nu een gulle wind over onze veie landouwen gaan waaien, en verdreef reeds vele mufte geuren uit vlaamsche literaire-binnenhuisje, waar steeds helderder tonen het kwezelend fluisteren overhelmen.

Laat ons, vlaamsche knapen, dien vrijen wind maar aanblazen, zonder vrees voor de kale schedels en de pruiken onzer vrome academisten. Het is zonder, ja, het is tégen de Academie en andere Staatsinstellingen, dat in Vlaanderen een waarachtige kunstbeweging is ontstaan. Door eigen kracht, door eigen werk — en ook, een weinig, met de hulp van over de grenzen — hebben onze schrijvers hun burgerrecht in eigen land moeten veroveren. Beter dan ergens heeft men hier kunnen merken hoe kunst en Staat twee onverzoenlijk tegenovergestelde begrippen zijn, met anderen grond en andere doeleinden. De Staat leeft van « burgers » en

onderdanigheid. De kunst heeft vrijheid en « menschen » !

Een prijs, toegekend aan één kunstenaar, brengt nog geen verandering in de kunst-toestanden, die alléén door verbeterde levensvoorwaarden kunnen vervormd worden. Ook voor 't heil van de kunst, moet het maatschappelijk vraagstuk — dat, in zijn veelzijdigheid, tevens een moreel en een economisch vraagstuk is — zijn eindelijke oplossing verkrijgen. De strijd voor gezondere kunstvoorwaarden — strijd, die immer vijandig zal staan tegenover het doodsch en doodend dreinen van den Staat — is een der vele uitingen van den grooten, modernen drang tot Levenshervorming. De besten onder de kunstenaars werken mede in die richting, door 't verreinen en verruimen van de geestelijke atmosfeer, waarin het nieuwe leven zal ontbloeien.

SEGHER RABAUW.

Zwerver

Hij sukkelde voort op het zonnige pad
In een wolkje van droog-grijze stof,
Hij had honger en dorst, was vermoeid ook, alsof
Hij gezwogd en geploeterd al had.

Maar hij had niets gedaan, want hij was er een vent,
Die al dicht bij de zeventig was
En hij was het werken zoolang al ontwend
En dat gaf er toch eigenlijk geen pas.

Nu liep hij maar lui heel den dag door het veld,
Met een bundeltje aan zijnen stok.
Wel had hij geen huis en wel had hij geen geld
Maar hij kreeg toch wel somtijds een brok.

Wel lag hij vaak 's nachts in het vochtige gras,
Hitsten boeren den hond op hem aan,
Wel had hij één broek en een gat in zijn jas,
Maar dan moest hij ook werken maar gaan.

Hij slenterde voort tot de duisternis kwam,
Lag toen stil aan den kant van een sloot.
En zijn boddie werd koud en zijn beenen zoo stram
En des morgens, toen vond men hem dood.

Hij was bijna zeventig jaar, oud genoeg,
En hij wou niet meer werken, die vent.
Daar is niemand die naar zijne erfenis vroeg
En geen mensch die zijn graf ook maar kent.

Oegstgeest.

L. KALIS.

December-bosch

De zwarte stammen, glimmend, kil,
Staan rijzig in de grauwe luchten,
De blad-berooft takken zuchten
En klagen kreunend, kermen stil.

Als in een sterfhuis, waar gordijnen
Stijf toe zijn, werend alle licht
Der zon, en triestig elks gezicht
Is bij dit sombre, doodsche zwijgen.

Zoo heeft een nevel uitgespreid
Haar somber kleed van kille dampen,
Het bosch doorstroomd is als van rampen
En ieder takje stille schreit.

De groote druppels, koude tranen
Slaan zachtjes tikkend op den grond,
Het droef geklaag ruischt in het rond
En vult de lange, donkre lanen.

Zutphen.

L. KALIS.

Sprokkelingen

Koninklijke vermaken.

Zonder preutsche verontwaardiging te gevoelen voor de grijsaards-passies van den ouwen looper, die zijn koningskroon door den modder aller soorten geilheid sleept, heeft het ons toch deugd gedaan, dat men, eindelijk, in 't volle daglicht de daden heeft gesteld van den viezen heer dien Jan Volders eens met « Saligaud II » betitelde en die hier, in België, als vertegenwoordiger van het « Gezag-bij-Gods-genade » ten troon zit.

Het vleesch is zwak en we zouden wel de laatsten zijn om den steen te werpen naar iemand die even uitschuift op het glibberig pad der deugd. Maar : waar menschen zich tillen op een troontje, van waar ze de anderen beweren te « regeeren », daàr zou ten minste mogen verwacht worden, dat die menschen geen koninklijk voorbeeld zouden geven van de ouwelijkste ontucht !...

Er is daar een man, die leeft op de kosten van anderen ; een man, die schatten doet zweeten aan het werk van verdrukte Congoleezen ; een man, die zich vervolgen laat voor wat armzalige schulden eener erfelijk-belaste dochter, maar die, op een paar jaren, ruim twintig millioen werpt vóór de voeten van een lichtekooi, die hij adelt, — haar en het schurftig schaap dat heur deelt met den « ouwen » — en zòd'n man troont boven ons, als de vertegenwoordiger van een regiem, als de belichaming onzer

politieke « orde » !?... Het gebeurt dus wèl, dat het uithangbord bij den inhoud past ! Hier is de bedorvenheid van het eene, de ver-gevorderde ontbinding van de andere weerd !

De koninklijke practijken, door « Le Peuple » in een reeks artikels aangeklaagd, wierden nergens tegengesproken. Alleen femelde men wat over 't bepootelen van iemands privaat-leven. Ja wel, maar het privaat leven van een « openbaar » mensch, die zich stelt bōven zijn medemenschen, waaraan hij zijn lubriciteiten doet betalen ! (*) — Ondertusschen vinden onze brave burgers, die nū over « privaat-leven » spreken, het maar heel billijk, dat een onderwijzeres, b. v., wordt gebroodroofd — het feit gebeurt méér en deed zich het laatst te Gent voor — omdat zij een kind had, buiten 't officieel huwelijk. Het is met de moraal en met het recht nog altijd lijk de goede La Fontaine ons leerde :

« Selon que vous serez puissant ou misérable »...
en dit zal duren, tot de « miserabelen » willen dat het anders zij.

De Zaak Joris.

Wat we in het vorig nummer meedeelden over den erbarmelijken toestand waarin Joris verkeert, werd sindsdien officieel bevestigd door het verslag van den drogman van het belgisch gezantschap, waaraan onze vriend dezelfde klachten meedeelde als door ons geopen-

(*) « De Congo ben ik » meent de vorst ; en zoo leende dan ook de Congo-staat, wiens buitengewoon budget ongeveer 5 millioen bedraagt, op zekere jaren 20, 30 en méér millioenen !

baard. Volgens bedoeld verslag, zou de toestand, door het optreden van 't gezantschap, nu wat gemilderd wezen en zou Joris in 't bezit zijn gesteld van eenig geld, waardoor hij zich min of meer behoorlijk voedsel kan verschaffen.

't Is te hopen, dat de legatie uit het voorgevallene zal geleerd hebben, dat het bepaald niet opgaat den gevangene ruim twee-maand-en-half zonder eenig bezoek te laten. Dergelijke, verregaande nalatigheid is geen beste waarborg voor de wijze waarop de belangen onzer landgenooten in Turkije worden behartigd.

In officieele kringen verwacht men zich aan « iets » tegen September. Maar aan wat ? Hier loopen de meeningen nogal uiteen. Sommigen verwachten een gratie ; anderen de omzetting der doodstraf in opsluiting, dus een bekrachtiging van het « statu quo ». Dàt zal het dan ook wel zijn, als er geen krachtadige tusschenkomst eener groote mogendheid wordt verkregen. Daarom worden dringende stappen aangewend bij de engelsche en fransche regeeringen. Clemenceau beloofde Joris aan te bevelen bij zijn collega van Buitenlandsche Zaken, « hem vragend in welke mate zijn departement zou kunnen deelnemen aan de actie van de belgische diplomatie, met de toestemming van deze ».

Ondertusschen gaan de onderhandelingen voort en schernt men met notas — zoo schijnt het ; maar veel komt er niet van in huis.

Middelerwijl meldden de dagbladen, dat de trawanten van den Padishah nogmaals hun hartje hebben opgehaald.

In de gevangenis te Van — een stadje dat bekend staat in de lijdensgeschiedenis der Armeniërs — zitten een massa politieke gevangenen. Nu verzekerde men, dat

een groote samenzwering op touw gezet was door... de gekerkerden en den bestuurder wierd gelast een zeer streng onderzoek in te stellen.

Een dergelijk onderzoek in een turksch gevang kon niet anders dan turksche uitslagen opleveren. Het gevolg was dan ook, dat er, natuurlijk, geen bewijs van een komplot wierd gevonden, maar: dat vijf gevangen Armeniërs bij dit « onderzoek » dood bleven en dat vijf-entwintig andere gevangenen in stervensgevaar verkeerden.

De plaatselijke consuls hebben aan hun gezantschappen te Konstantinopel verslag over die afschuwelijke gebeurtenis meêgedeeld.

Hieruit blijkt eens te meer hoe betrouwenswaardig het gerecht en het gevangeniswezen van den Sultan zijn. 't Is te hopen dat die martelingen althans dit nut zullen opleveren, dat zij aan de mogendheden doen inzien hoe dringend noodig het is, dat de Sultan desnoods gedwongen wordt tot eerbiediging van de « capitulaties » die de vreemdelingen beschermen. Voor ons belgisch gezantschap moet het een aansporing zijn om geen oogenblik aan zijn recht, d. i. aan zijn plicht van toezicht over Joris te verzaken en krachtdadiger dan ooit te ijveren om de belgische rechten te doen erkennen.

In Rusland.

In Rusland wordt de toestand troebeler met den dag. Uit alles blijkt, dat het Czarisme heeft afgedaan. De revolutie is in aantocht; reeds voelt men de geweldige windvlagen, die den eindelijken, beslissenden storm voorafgaan.

Tot in het keizerlijke park, weten de terroristen hun slagen te slaan, en een hunner opzienbarende daden was de terechtstelling van Tchnukine, den beruchten admiraal der Zwarte-zeevloot, enkele dagen vóór den aanvang van het proces, dat begon tegen de aangehouden muiters van den Knjas Potemkin.

Het heerlijke voorbeeld, gegeven door den opstand van dit slagschip — opstand, die een der belangrijkste vóorgebeurtenissen is van de dagende revolutie — zal niet zonder navolging blijven. t'Allenkanten hoort men van militaire muiterijen en, op 't oogenblik dat we dees neerschrijven, berichten de couranten over een opstand in de forteres van Soeaborg, en over steeds uitbreidende muiterijen, vooral van de mariniers, te Cronstad.

Op alle punten van het land, waar men de ontbinding van de Douma verneemt, hernemen de onlusten met verdubbelde kracht. Met dit onverantwoordelijk besluit heeft de czaar zijn doodvonnis geteekend. De dood van de Douma is het leven der revolutie en leidt het einde der autocratie in.

Onder al de misslagen, begaan door de hof-camarilla, is er geen dommer geweest, dan het niet-begrijpen dat de Douma, met heur woest uiterlijke, de beste dam tegen de stijgende revolutie was. Het afbreken van dien dam door den czaar was een nuttig, ja, een noodzakelijk werk voor de revolutie. Bij den smartelijken indruk verwekt door de ontbinding — om heel de zee van te storten bloed die ze vóór ons opriep — mengde zich toch een zekere vreugd, omdat die kortstondige periode van parlementarisme de baan ruimde voor den volksopstand.

Het parlementarisme, in Rusland zoomin als elders, is bij machte een grondige omwenteling der bestaande

orde van zaken te bewerken. Hoe zuiver en eerlijk de inzichten waren van de overgrootste meerderheid harer leden, toch hielp de Douma niets aan het ontwerpen der grondvesten van het huidig regiem, en zij verlamde vele revolutionaire energieën. Zij gaf zoowat den schijn of, met de Douma, den strijd op wettige, vredige wijze kon uitgestreden worden en of het heele gebouw van despotisme en verdrukking zou instorten, alleen door de tooverkracht der laaiende woorden van de volksvertegenwoordigers. En toch kon het optreden en het ijveren van de Douma op niets anders uitdraaiën dan op een vergelijk tusschen het volk en den czaar, tusschen de betrachtingen naar vrijheid en welstand en de reactie van 't Hof en zijn bureaucratie.

Elk werktuig kan maar dienen voor hetgeen waartoe 't bestemd is. Het parlementarisme is het politiek werktuig der burgerij en zou in Rusland bewerkt hebben wat het elders voortbrengt: een schijnheilige rust en orde, een leugenachtige overeenkomst tusschen de maatschappelijke klassen en opvattingen. De Douma zou, fataal, zijn geworden de kanalisatie der revolutie naar een burgerlijk-parlementaire monarchie. De czaar heeft niet begrepen, dat zij de zekerste overgang was tusschen het groeiende en het stervende, en hij heeft het vergelijk verbroken. Weer staan beiden nu tegenover elkander met hun algeheele eischen en betrachtingen. Het czarisme wil niets lossen en het opstaande volk zal alles trachten te nemen. Het bloed van vele helden en martelaren, ook het bloed van vele misleide onschuldigen zal vloeien. Maar het czarisme en het principieel der autoriteit zal versmoren in den bloedstroom die over hen neerkomt. — De zon der vrijheid zal, in een rooden glans, gaan dagen in het donkere Oosten!

Adrianus van Emmenes †

Op Vrijdag avond, 20 Juli j. l., stierf, in het Wilhelmina gasthuis te Amsterdam, de geestigste redenaar en vinnigste polemist voor het libertair socialisme in Holland. Het is voor die beweging stellig een zeer groot verlies, want van Emmenes was een kracht zooals er niet dagelijks gevonden worden.

Hij is gestorven in den vollen bloei van zijn leven: nauwelijks 49 jaar oud.

Hier in Vlaanderen, waar hij meermaals als redenaar optrad, was hij zeer geliefd om zijn geestig sarcasme en zijn gulle scherts. Lang nog zal men hem hier gedenken en gemissen.

S. R.

Ontvangen boeken:

Van het Menschenspel, schetsen en impressies door J. Steynen. — Drukkerij en uitgeversmaatschappij « Voorburg », den Haag.

Scharrelvreugde, een studie in mannenliefde, door Rud. Feenstra. — Uitgave van Scheltens & Giltay, te Amsterdam.

Dr. Willem Doorenbos, door Elise A. Haighton, met twee portretten. — Uitgave van Martinus Nijhoff, te 's Gravenhage. Prijs f 0.75.

Literatuur en Kunst, eerste reeks, door Is. Querido. — Inhoud: Heyermans' « Diamantstad »; Stijn Streuvels'

« Minnehandel » & « Openlucht »; Fragmentarische kritiek.
— Uitgave van de Erven F. Bohn te Haarlem. — Prijs
f 2.90.

De Zonnekloppers door Lode Baekelmans. Een reeks
verhalen en schetsen uit het Antwerpsche volksleven.
— Uitgave van Meindert Bogaert te Rotterdam. — Prijs
voor Vlaanderen : gebonden 3 fr., ongebr. 2 fr.

Tolstoj's Leven, zijne persoonlijke herinneringen, brieven en aantekeningen (1828-1863), bewerkt door P. Bi-roekoff. Geautoriseerde vertaling naar het Russische handschrift door Emma B. Van der Wijk, met afbeeldingen.
— Uitgave van P. N. Van Kampen en zoon te Amsterdam.
— Een zwaar en goed verzorgd boekdeel van ruim 450 blz., waardoor een eigenaardigen blik wordt geworpen op de bewogen eerste levensperiode van Leo Tolstoj. Door de talrijke bewonderaars van den machtigen schrijver en oorspronkelijken denker, zal dit boek met graagte gelezen worden.

Uitgave van „t Kersouwken“

Prospectus op :

DE ODYSSEE VAN DEN

** KNJAS POTESKIN **

Naverteld uit het dagboek van KIRILL

.. .. Lid van het Revolutionaire Scheepskomitee

Een boek van ongeveer 400 blz., op een handig en mooi formaat, aan fr. 2.50 voor België en f. 1.25 voor Holland.

L. S. !

De gebeurtenissen in Rusland blijven -- en met reden -- eenieders belangstelling wekken. Geen phase van het drama, dat wordt afgespeeld in 't Czarenrijk, was zóó opzienbarend als de opstand aan boord van den *Knjas Poteskin*, het grootste slagschip van de Russische Zwarte Zeevloot.

Het ontstaan en het verloop van dien opstand, met al de zich daaraan vastknoopende nevengebeurtenissen, verhaald door iemand die er deel aan nam, zal ieder tot leering strekken. En, behalve uitermate leerrijk, is het on-opgesmukte, en daardoor juist zóó treffende verhaal van die moderne odyssee veel boeiender dan welkdanig roman.

We meenden wél te doen, met dit werk -- een geschiedkundige bijdrage van onschatbare waarde -- in handen van het Nederlandsch publiek te brengen. Het is een boek dat nergens ontbreken mocht, en dáárom werd de prijs ook bijzonder laag gesteld.

'T KERSOUWKEN, 48, Oude Kerkstraat, ANTWERPEN
J. J. LODEWIJK, 49, Cornelis Anthoniszstr., AMSTERDAM

De Vrije Socialist

Verschijnt Woensdags en Zaterdags — Abonnement per 3 maanden f. 75 (België 2 fr.) Afzonderlijke nummers : 3 cent — Redakteur : F. Domela Nieuwenhuis, 20 Schoonklaan Hilversum.

Recht Voor Allen

Een anarchistisch weekblad, onder redactie van H. Kolthek Jr. te Deventer. — Abonnementsprijs per 3 maanden fr. p. p. voor Nederland : 40 cent ; voor België : 1 fr. — Bij vooruitbetaling aan de administratie : G. Hekkers, 35, Spoorstr. te Deventer.

De Vrije Gedachte

Weekblad voor Nederlandsche Vrijdenkers. — Redakteur : A. Ed. Mendell. — Verschijnt elken Zaterdag. — Abonnementsprijs per kwartaal : voor Holland fl. 0.75 ; voor België : fr. 1.85 ; voor het buitenland : fr. 2.10 — Administratie : Nassaukade, 106, Amsterdam.

La Revue Socialiste

Fondée par Benoît Malon. Directeur : Eugène Fournière — Rédaction et administration : Rue Cujas, 17 Paris. — Abonnements pour l'Union postale : 20 fr. par an ; par numéro 2.75 fr.

Groot-Nederland

Letterkundig maandschrift voor den Nederlandschen stam, onder redactie van Cyriel Buysse, Louis Couperus en W. G. van Nouhuys. — Geeft letterkundige bijdragen van de beste schrijvers uit Noord- en Zuid-Nederland. — Prijs per jaargang 25 frank. — Uitgegeven door van Holkema en Warendorf, te Amsterdam.

Le Courrier Européen

Hebdomadaire internationale. Comité de direction : Bjørnstjerne Bjørnson, Jacques Novicow, Nicolas Salmeron, Gabriel Séailles, Charles Seignobos, Giuseppe Sergi. — Rédacteur en chef : Louis Dumur. — Colaborateurs de premier rang de tous les pays. — Informations originales. — Union : un an, 15 fr. ; six mois, 8 fr. ; trois mois, 4 fr. ; le n° 3). — 23), boulevard Raspail, Paris.

De Pionier

is het orgaan der vereeniging « Gemeenschappelijk Grondbezit. » — Hoofdredacteur : Dr. F. van Eeden ; Redacteuren : T. Edelman, F. W. H. Emons. — Bureau van Redactie : Walden, Bussum. — Bureau van Administratie : 6, De Clercqstr., Amsterdam. — Jaar-Abonnement voor leden der vereeniging : fr. 3.50 ; voor niet-leden fr. 4.25. — Losse nummers 7 centiemen.

Uitgaven van "ONTWAKING,,

J. Andries :	
Over Levensopvatting	Frs. 0.20
Emm. de Bom :	
De Kameraden	" 0.20
W. Morris en zijn invloed op het Boek	" 0.80
W. Bonto van Bylevelt :	
Het wereldtaalvraagstuk en de arbeiders	" 0.20
F. Domela Nieuwenhuis :	
Een eenige Preek	" 0.10
Georges Eekhoud :	
Bernard Vital	" 0.10
De Goede Les	" 0.10
Burch Mitsu	" 0.15
Tante Maria	" 0.10
Jacques Mesnil :	
De Anarchistische Beweging	" 0.15
Ds. N.J.C. Schermerhorn :	
Over Godsdienst en Socialisme	" 0.40
Bij de gratie Gods	" 0.10

Bovenstaande prijzen zijn gesteld in Franks. Voor de prijzen in Gulden neemt men de helft van 't aangeduide getal.

